

АНТИИНСТИТУЦИОНАЛНОСТТА В ПОПУЛИСТКИЯ ДИСКУРС НА ПРЕМИЕРА

Атанас Ждребев

Резюме

Статията разглежда антиинституционалността като основополагаща характеристика на популисткия дискурс на министър-председателя Бойко Борисов. Понятието антиинституционалност е дефинирано в смисъла на незачитането на институциите като инструмент за вземане на легитимни решения. Предмет на анализ са три ключови събития. Първите две касаят пряката намеса на министър-председателя върху дейността на независимата съдебна власт: когато търси съдействието на градския прокурор на София Николай Кокинов, за да бъде прекратено делото срещу земеделския министър Мирослав Найденов, и когато се опитва да окаже влияние върху главния прокурор Сотир Цацаров да предприеме репресивни действия срещу председателя на Софийския градски съд (СГС) Владимира Янева. Тук се проявяват тенденциите на нарушаване на принципа на разделение на властите и на неправомерно кадруване на премиера в органите на съдебната власт. Третото събитие се отнася до опита му да спре митническа проверка срещу собственика на фабриката за производство на бира „Леденика” – Михаил Михов и отразява нарушените баланси на институционалната координация в изпълнителната власт.

Ключови думи: антиинституционалност, популистки дискурс, изпълнителна власт, съдебна власт

A DISREGARD FOR THE INSTITUTIONAL ROLES IN THE POLITICAL DISCOURSE BY THE PRIME MINISTER

Atanas Zhdrebev

Abstract

This article discusses the offence for the Institutional Roles (Policies) as a fundamental characteristic of the populist discourse by the Prime Minister Boiko Borisov. Disregard for the Institutions means in a way a disrespect for the institutions as being instruments for legitimate policy decision making. A subject of analysis here are three key events. The first two refer to the direct involvement of the Prime Minister in the activity of the independent Judiciary. The first one respectively is when he requests the assistance of the Sofia City Prosecutor Nikolay Kokinov in order to suspend the ongoing trial against the minister of the Agriculture Miroslav Naidenov. The second one involves his attempt to influence the Prosecutor General Sotir Tzatcharov to undertake repressive actions against the Chairman of Sofia City Court Vladimira Yaneva. One can clearly notice here a violation of the principle standing for the division of powers (“trias politica principle”) and of the illegal appointments by the prime minister in the Judicial Branch. The third event refers to his try to stop the customs inspection against the owner of the beer manufacturer “Ledenika”- Mihail Mihov and it clearly shows the disturbed balance in the institutional coexistence in the Executive itself.

Keywords: offence for the Institutional Roles (Policies), populist discourse, executive power, judiciary

I. Въведение

Под антиинституционалност в този текст ще разбираме незачитането на институциите като инструмент за вземане на легитимни решения. Институциите са фундаменталният юридически инструмент, който задава правилата на играта в държавата и обществото. Всяко отклонение от тези правила е равнозначно на нарушение на съществуващи правни норми или на установения по силата на демократичната традиция политически ред. С проникването на популисткия фактор в българския политически живот в периода след 2001 настъпва трайна промяна в начина на функциониране на политическата система, белязана от тенденцията лидерите на популистките партии след своето институционализиране в структурите на държавното управление перманентно да развиват антиинституционален дискурс. Интересен феномен е, че споменатата тенденция започна своето развитие по време на управлението на Симеон Сакскобургготски, чиято партия НДСВ на определен етап трайно изпадна от структурите на законодателната и на изпълнителната власт, но придоби трайна устойчивост с появата на ГЕРБ и безпрецедентния за посткомунистическия период успех на Бойко Борисов да започне трети мандат като министър-председател. Именно поради тази причина анализът ще се фокусира върху неговото антиинституционално поведение.

В началото е необходимо да направим една предварителна уговорка. Антиинституционалността в политическото поведение на Бойко Борисов има два основни аспекта. Първият е свързан с начина, по който изпълнява функциите си като премиер. От тази своя позиция в мандатите си от 2009–2013 и 2014–2016 той си позволява недопустима намеса в работата на независими институции, Борисов се оказва замесен в случаи на търговия с влияние в съдебната система, които водят до нарушаване на принципа на разделение на властите. Министър-председателят нарушава законодателството, като прави опити да прекрати съдебно дело и да предопределя решения, които са прерогатив на кадровата политика на третата власт. От записи, направени със СРС-та, става ясно, че той поддържа нерегламентирани контакти с високопоставени магистрати, които протичат по неформален начин, разговорите се водят на несъвместим с нормите на официалното общуване език и са доказателство за наличие на корупция на високо равнище. Незаконособразните политически ходове на премиера създават неблагоприятна среда, която не позволява на заемащите висшите постове в съдебната система да изпълняват обективно и безпристрастно своите задължения, без да попадат под политически зависимости. Тук ще се спрем върху проявите на антиинституционалност, касаещи взаимоотношенията на Бойко Борисов със съдебната власт, както и на един отделен случай, при който премиерът излиза извън рамките на своите правомощия, предизвиквайки нарушаване на координацията между институциите на изпълнителната власт, което отново води до необходимостта от намесата на съдебната. Предмет на настоящия анализ са три конкретни събития: пряката намеса на министър-председателя върху дейността на независимата съдебна власт: когато търси съдействието на градския прокурор на София Николай Кокинов, за да бъде прекратено делото срещу земеделския министър Мирослав Найденов, и когато се опитва да окаже влияние върху главния прокурор Сотир Цацаров да предприеме репресивни действия срещу председателя на Софийския градски съд (СГС) Владимира Янева, както и опитът му да спре митническа проверка срещу собственика на фабриката за производство на бира „Леденика” – Михаил Михов.

Вторият аспект на антиинституционалното поведение на лидера на ГЕРБ се проявява, когато е в опозиция, и засяга отклонението от парламентарните норми. Заглавието на настоящата статия поставя ограничение в обхвата на изследването, съобразено с формата на научната публикация, като се фокусира единствено върху антиинституционалните действия на Бойко Борисов в качеството му на министър-председател. Освен това тя няма претенцията да проследи в цялост проявленията на популисткия дискурс на Борисов.

Фокусът върху антиинституционалността е избран като предмет на анализа, защото считаме, че това е базовата характеристика на популизма като политика, която се превръща в конституиращ елемент на всички останали популистки проявления (като отхвърляне на елитите, противопоставяне народ-елит, антипартийност, създаване на образа на врага).

Накрая, следва да уточним как са подбрани източниците на информация, тъй като огромният медиен пазар в България не позволява да бъдат прегледани всички вестници и сайтове, които обръщат сериозно внимание на изследваните събития. Затова е избрана една електронна медия – Медиапул и една печатна – вестник „Сега”. Логиката в подбора е следната: Медиапул е най-големият новинарски сайт в България, който представя подробно и изчерпателно основния информационен поток и същевременно очертава предисторията, контекста и взаимовръзките между актуалната новина и предхождащата я политическа събитийност, но коментарите и анализите са застъпени в по-малка степен. Вестник „Сега” представя новините в значително по-лаконичен вид, като за сметка на това ежедневно помества стабилна коментарно-аналитична рубрика. Въпреки усилията на двете издания да произведат обективна и независима журналистика, Медиапул застъпва по-скоро десни позиции, а вестник „Сега” – по-скоро леви. Подборът на двете медии е съобразен със споменатите баланси.

II. Събития, при които се наблюдава отклонение от институционалните правила в популисткия дискурс на Бойко Борисов

а) Опит да се окаже натиск върху градския прокурор на София Николай Кокинов, за да се прекрати съдебно дело срещу земеделския министър Мирослав Найденов

През пролетта на 2013 в медиите изтичат записи от специални разузнавателни средства, в които градският прокурор на София Николай Кокинов, бившият премиер Бойко Борисов и бившият земеделски министър Мирослав Найденов обсъждат как да бъде саботирано съдебното дело срещу Найденов за корупция, принуда и престъпление по служба. Тук ще бъдат проследени реакциите на замесените лица и самото съдържание на записите, тъй като те предоставят емпиричен материал за анализ на нарушените институционални баланси в отношенията между изпълнителната и съдебната власт. В тези реакции се забелязва отклонение от институционалните правила и правните норми, засягащо не само поведението на министър-председателя, но и това на градския прокурор на София. Важно е да установим как антиинституционалността прекрочва границите на характерна особеност, присъща на дискурса на Бойко Борисов като популистки лидер, и по силата на политическите зависимости противоположното действие става възможно на терена на прокуратурата. Моделът на антиинституционалност, който е интегриран в начина на функциониране на законодателната и на изпълнителната власт вследствие на влиянието на популисткия фактор, прониква в сферата на политически неутралната по дефиниция съдебна система и на практика висши представители на органите, които трябва да раздават законност и справедливост, се превръщат в извършители на правонарушения.

Николай Кокинов не отрича участието си в разговорите и подава оставка. Етичната комисия на ВСС също започва проверка по автентичността на записите. Скандалното събитие торпилира амбициите на ползващия се с подкрепата на премиера и на управляващото мнозинство Кокинов да заеме длъжността главен прокурор.¹ В стремежа си към кариерно израстване Кокинов проявява интерес и към възможността да стане апелативен прокурор на София. В присъствието на премиера той критикува наблюдаващия прокурор на делото срещу Найденов – Божидар Джамбазов, че не му предоставя

¹ Новата СРС-афера взе главата на градския прокурор Кокинов, Медиапул, 26.04.2013, <<http://www.mediapool.bg/novata-srs-afera-vze-glavata-na-gradskiya-prokuror-kokinov-news205764.html>>, последно посещение 02.08.2016

информация за хода на разследването. Кокинов коментира, че въпросното дело не може да издържи в съда, намесва дори личния живот на Найденов. Градският прокурор се оплаква от Сотир Цацаров, че е принудил ВСС да започне дисциплинарно производство срещу него, че го кара да предприема определени действия, а след това го критикува за тях. От този разговор е и публично нашумялата му реплика по адрес на главния прокурор, с която се обръща към Борисов: „Не ми се подсмиввай, ти си го избра.“ От записите още се разбира, че по време на разговорите Бойко Борисов се обажда по телефона, за да даде информация какви резултати ще оповестят прокурорите по проверката в МВР и СДОТО (Специализирана дирекция „Оперативно-технически операции“) за подслушванията.²

Първият коментар на Борисов е, че е „накичен частно“ и имат „наглостта и подлостта“ да го подслушват в собствения му дом, когато са му били на гости Кокинов и Найденов.³ Медиапул отбелязва, че Бойко Борисов е единственият от тримата събеседници, който си позволява да коментира подслушваните разговори и с това свое действие потвърждава, че те действително са били проведени. Неговата стратегия е нито да отрича, нито да потвърждава автентичността на разговорите. Признава обаче за една от темите в тях – търсенето на благоприятен изход на делото срещу земеделския министър. Бойко Борисов определя подслушването на прокурори като предпоставка за дестабилизиране на държавата, не поставя акцент върху съдържанието на записите, а набляга на обстоятелствата, при които е извършено подслушването, лансира тезата, че е възможно в паралелните структури на вътрешното министерство да има бивши служители от истинското МВР, които „да правят автомобили – близнаци на колите на МВР с оборудване“. Той разглежда оповестяването на информацията за скандала като целенасочен удар срещу него.⁴ Вестник „Сега“ цитира подробно тезите на Борисов, изразени в интервю пред БТВ, в което той подчертава незаконния характер на записите като мотив да не ги коментира, отрича факта, че е имало опит да се прекрати делото срещу министър Мирослав Найденов, а също така, че е получавал сведения от Николай Кокинов за неговия ход. Според Борисов съдържанието на записите показва неговата ненамеса в съдебните дела. Той вече не упражнява едноличен контрол върху медиите, върнал е „властта на народа“. Проблемът произтича от това, че среди от бизнеса и от политическите партии се опитват да дискредитират ГЕРБ.⁵

От така изложената фактология се забелязват няколко съществени елемента, които очертават параметрите на антиинституционалност както в поведението на Николай Кокинов, така и в това на Бойко Борисов. Общото поле, което рамкира отклонението от нормите, извършено от страна и на двете високопоставени фигури, е нарушението на принципа на разделение между изпълнителната и съдебната власт. Ще разгледаме как се проявява това отклонение през призмата на данните, с които разполагаме относно действията и непубличните и публичните изказвания на Кокинов и Борисов. Първо, що се касае до Кокинов, неговата реплика „Не ми се подсмиввай, ти си го избра“ по същество представлява твърдение, което констатира, че министър-председателят кадрува в съдебната система и пряко се намесва при избора на главен прокурор. По това твърдение е трудно да бъде възбудена проверка, тъй като цялата прокуратура е подчинена именно на главния

² Митов, Б., Нов СРС-скандал качи и Борисов на "шейната", Медиапул, 26.04.2013, <<http://www.mediapool.bg/nov-srs-skandal-kachi-i-borisov-na-sheinata-news205736.html>>, последно посещение 02.08.2016

³ Новата СРС-афера взе главата на градския прокурор Кокинов, Медиапул, 26.04.2013, <<http://www.mediapool.bg/novata-srs-afera-vze-glavata-na-gradskiya-prokuror-kokinov-news205764.html>>, последно посещение 02.08.2016

⁴ Борисов призна за скандалния разговор и се възмути, че го "накичили частно" в дома му, Медиапул, 26.04.2013, <<http://www.mediapool.bg/borisov-prizna-za-skandalniya-razgovor-i-se-vazmuti-che-go-nakichili-chastno-v-doma-mu-news205742.html>>, последно посещение 02.08.2016

⁵ Борисов: Не желая да коментирам подслушванията, в. Сера, 10.05.2013, <<http://www.segabg.com/article.php?id=648038>>, последно посещение 03.08.2016

прокурор, той се явява засегнат в случая и разполага с достатъчно властови ресурси, за да не допусне обективни и безпристрастни действия по установяване на достоверността на данните от изтеклите СРС-та. С други думи, ако премиерът разполага с реални лостове за влияние върху съдебната власт, това не може да бъде доказано по силата на политическите зависимости, вследствие на които се прикриват закононарушенията, а прокуратурата не изпълнява ефективно функциите си именно поради тези зависимости. Второ, Кокинов изнася пред Борисов класифицирана информация за хода на съдебно дело срещу негов министър. Трето, градският прокурор търси закрила от министър-председателя за запазване на влиянието си в съдебната система и за кариерно израстване. Той се оплаква на Бойко Борисов за упражняван натиск от страна на президента, както и за образувано дисциплинарно производство срещу него като градски прокурор на София и на този фон иска съдействие да застане начело на апелативната прокуратура и дава възможност в телефонен разговор с неизвестно лице бившият министър-председател да оповести предварително резултатите от прокурорската проверка, на която то е било предмет.⁶ Така очертаните действия, извършени от страна на Николай Кокинов, показват как търговията с влияние води до съществено нарушаване на механизмите на checks and balances между съдебната и изпълнителната власт и до предприемане на ходове, които значително надхвърлят задълженията на тези власти. Кокинов информира премиера за хода на съдебни дела и прокурорски проверки; данните от изнесените разговори насочват към извода, че Борисов като министър-председател е разполагал със сериозни ресурси за влияние върху съдебната система, но тези данни не са достатъчни, за да се прецени обективно докъде се е простирало едно такова влияние.

Бихме могли да откροим следните тенденции: Първо, контактите между представители на изпълнителната власт и прокуратурата се извършват в дома на министър-председателя в частен порядък и в условията на недопустима симбиоза между публичната и частната сфера. Когато Борисов се възмуцава от факта, че негови частни разговори се превръщат в обект на публичен коментар, той игнорира обстоятелството, че участници във въпросните разговори са лица, заемащи високи публични длъжности, и форматът и естеството на комуникацията поражда институционални последици с пряко отношение към политиката, чийто неотменим атрибут е публичността. Второ, министър-председателят на тайна среща се опитва да окаже натиск върху градския прокурор да спре съдебно дело за корупция срещу министър от правителството. Това означава, че премиерът разполага с нелегитимни институционални ресурси, чрез които е в състояние да предопределя хода на делата в съдебната система, като влиза във взаимоотношения от корупционен характер, за да предотврати съдебен процес за корупция. Трето, споменатите ресурси на Бойко Борисов като предводител на изпълнителната власт му позволяват да кадрува в съдебната в разрез с правните принципи. Четвърто, лидерът на ГЕРБ ситуира скандала в страничен контекст, като търси образа на врага, който се стреми да го дискредитира. Развива конфликтен дискурс, насочен срещу партиите и бизнеса, акцентира върху пасивите, които би претърпял като председател на една от основните политически сили в предизборната обстановка. Манипулативната дискурсивна техника се състои в отричане на фактите и в отправяне на атаки към опонентите, които са представени като поръчители на политически компромат.

На пето, но не и на последно по важност място следва да отделим необходимото внимание на начина, по който Бойко Борисов се отнася към съдържателната страна на подслушаните разговори от гл.т. на нейната институционална и правна значимост. Борисов

⁶ Конкретните провинения на Николай Кокинов най-ясно се забелязват от пълния текст на стенограмата на записаните разговори, който е публикуван в Медиапул: Кокинов към Борисов за Цацаров: Не ми се подсмиввай, ти си го избира, Медиапул, 26.04.2013, <<http://www.mediapool.bg/kokinov-kam-borisov-za-tsatsarov-ne-mi-se-podsmihvai-ti-si-go-izbira-news205766.html>>, последно посещение 06.08.2016

използва и дискурс, който омаловажава не само сериозността на записаните диалози, но и дейността на прокуратурата като институцията, която е ангажирана с проверката дали е извършено престъпление. В деня, когато държавното обвинение го привиква на разпит, в медийните си изяви той създава впечатлението, че целта е била „...да се установи тази престъпна група, която организира незаконни подслушвания в домовете на хората”⁷. Принизява формалната страна на този разпит, квалифицирайки го като „разговор”, и принуждава главния прокурор Сотир Цацаров да направи уговорката, че в прокуратурата „се провеждат разговори... в процесуална форма и те са разпити на обвиняеми лица и обяснения на свидетели.” Медиапул цитира информация на вестник „Преса”, че бившият министър-председател е отказал да даде отговори на конкретни въпроси на обвинителите относно естеството на записаните разговори. Междувременно прокуратурата изпраща официална информация до медиите, според която Борисов не е бил поканен на разговор, а е призован да даде обяснения.⁸ Разминаванията в двете интерпретации маркират несъвместимостта между реалната правна логика, която се опира на механизмите на функциониране на държавните институции, и политическата логика, следвана от Борисов, която спекулира с характера на определени междуинституционални взаимоотношения и релативизира тяхната значимост, за да формулира адаптивно към публичните нагласи послание.

Бойко Борисов отказва да коментира записите по същество, защото няма интерес да влиза в обяснителен режим по отношение на извършването на някакво правонарушение, в което евентуално би могъл да се окаже замесен, и предпочита отново да постави акцент върху моделирането на образа на врага, като този път отправя атаките си към инициаторите на подслушването. В така формулираната теза на Борисов се съдържа силен аргумент, чиято валидност става възможна в среда, в която държавните институции функционират, без да спазват изискванията на закона. Той прави опит да подмени въпроса за скандалното съдържание на подслушаните разговори с този за незаконния характер на използваните СРС-та. Избраният подход работи изцяло в негова полза, защото той изтъква основната пречка за повдигане на обвинение срещу него – незаконността на записите. Оказва се, че прокуратурата извършва проверка на незаконни действия с незаконни средства. При така възникналите обстоятелства антиинституционалността се проявява както в прекрочването на правните норми от страна на Борисов, Найденов и Кокинов, така и в отказа на прокуратурата да обвини трите лица във връзка със съдържанието на разговорите. Тук ще отделим специално внимание на този аспект на проблема.

Неговата формално-юридическата страна не е от нашата компетентност и затова ще се спрем на две оценки, които са публикувани в разглежданите от нас медии. Първата е на юриста от БСП Мая Манолова и е натоварена с политическа обремененост. Манолова твърди, че записите от разговора между Борисов, Найденов и Кокинов свидетелстват за извършване на минимум пет престъпления – „възпрепятстване на наказателно преследване, търговия с влияние, изнасяне на класифицирана информация, злоупотреба с европейски средства, незаконно подслушване”. Освен това става ясно, че се нарушава конституционно установеният принцип на разделение на властите.⁹ Втората оценка, цитирана и от Медиапул, и от вестник „Сега”, е направена от анонимен служител на СДОТО, който твърди, че е участвал в подслушването на разговорите между Борисов, Найденов и Кокинов,

⁷ Митов, Б., Призован за разпит заради последния СРС-скандал, Борисов отиде в прокуратурата и „разговаря” за незаконното подслушване, Медиапул, 07.05.2013, <<http://www.mediapool.bg/borisov-otide-v-prokuraturata-i-razgovarya-za-nezakonnото-podslushvane-news206024.html>>, последно посещение 02.08.2016

⁸ Николов, К., Сотир Цацаров: Борисов, Кокинов и Найденов отричат да са правили записа в Банка, Медиапул, 09.05.2013, <<http://www.mediapool.bg/borisov-kokinov-i-naidenov-otrichat-da-sa-pravili-zapisa-v-bankya-news206102.html>>, последно посещение 02.08.2016

⁹ Мая Манолова: В скандалните записи прозират поне 5 престъпления, в. Сега, 29.04.2013, <<http://www.segabg.com/article.php?sid=2013042900019985012>>, последно посещение 03.08.2016

на които една от обсъжданите теми е била как да се прекрати делото за корупция срещу бившия земеделски министър. Въз основа на консултация с юристи служителят изброява част от извършените престъпления на събеседниците от изтеклите СРС-та. В дописката има позоваване на конкретни текстове от Наказателния кодекс, в чиито състав влизат деянията на споменатите лица, явяващи се като съучастници в извършването на престъпление по чл. 288, във връзка с чл. 18 ал. 1 от НК. Цитираме дословно чл. 288: „Орган на властта, който пропусне да изпълни своевременно длъжностите, които му налага службата относно наказателно преследване, или по друг начин осуети такова преследване с цел да избави друго от наказание, което му се следва по закон, се наказва с лишаване от свобода от една до шест години и с лишаване от правото по чл. 37, ал. 1, точка 6“ (а именно: „лишаване от право да се заема определена държавна или обществена длъжност“).¹⁰ Смесът на чл. 18, ал. 1 от НК е следният: „Опитът е започнатото изпълнение на умишлено престъпление, при което изпълнителното деяние не е довършено или макар и да е довършено, не са настъпили предвидените в закона и искани от дееца общественоопасни последици на това престъпление.“¹¹ Справка в кодекса показва, че нарушеният чл. 357 ал. 1 от НК, за който се съобщава, постановява следното: „Който разгласи информация, представляваща държавна тайна, която му е била поверена или станала известна по служба или работа, както и този, който разгласи такава информация, като съзнава, че от това може да последват вреди за интересите на Република България, ако не подлежи на по-тежко наказание, се наказва с лишаване от свобода от две до осем години.“¹²

Получава се съвпадение относно факта, че престъпленията, извършени от Бойко Борисов, Мирослав Найденов и Николай Кокинов, са възпрепятстване на наказателно преследване и разгласяване на класифицирана информация. За тях, както и за търговията с влияние, вече стана дума в нашия анализ и те бяха открити като отклонение от нормата, без да сме се позовали на конкретен нормативен текст. Голяма част от противоправните деяния, особено тези, които се проявяват на политическия терен, не налагат специализирано познаване на юридическата материя, за да може да се установи тяхното наличие. Те стават забележими по силата на това, че се нарушават базови правила, касаещи функционирането на политическата система, като тези за ненарушимост на принципа на разделение на властите и респективно за ненамеса на съдебната власт в работата на изпълнителната, за неразпространение на класифицирана информация, за неизползване на личната обществена позиция за постигане на политически цели. Към същия извод насочва и анализът на Светлана Георгиева, който съдържа цялостна оценка на политиката на първото правителство на Бойко Борисов. Според Георгиева, кабинетът проявява тенденция да стои над закона и да нарушава правните императиви. Подменят се институционални функции, когато членовете му искат обяснения от прокуратурата, вместо да става обратното, отношенията между конституционно разделените власти протичат в ситуация от командно-йерархичен характер. Сведения, извлечени от думите на Николай Кокинов, говорят и за намесата на президентската институция в дейността на съдебната власт. Доказателство за нарушения принцип на разделение на властите е споменаването от страна на Кокинов на обстоятелствата, при които е избран главният прокурор. Неведението му относно формирането се мнозинство във ВСС води до заключението, че „центърът на властта“ на

¹⁰ Наказателен кодекс, в сила от 01.05.1968, изм. - ДВ, бр. 50 от 1995, изм. - ДВ, бр. 75 от 2006, в сила от 13.10.2006

¹¹ Наказателен кодекс, в сила от 01.05.1968,

¹² Наказателен кодекс, в сила от 01.05.1968, зал., предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 95 от 1975, изм. - ДВ, бр. 26 от 2004, изм. - ДВ, бр. 26 от 2010; Митов, Б., Нов СРС-скандал качи и Борисов на "шейната", Медианул, 26.04.2013, <<http://www.mediapool.bg/nov-srs-skandal-kachi-i-borisov-na-sheinata-news205736.html>>, последно посещение 02.08.2016; Ново СРС Борисов-Кокинов-Найденов?!, в. Сега, 26.04.2013, <<http://www.segabg.com/article.php?id=646727>>, последно посещение 02.08.2016

прокуратурата не се намира в нея.¹³ Разместването на властовите центрове на институциите, формиращи политическата система, особено когато се касае за взаимоотношения между изпълнителната и съдебната власт, поражда последици, детерминирани от сблъсъка между политиката и правото. Белег за подобно разместване също така е отбелязаното от Евгений Дайнов обръщение на градския прокурор, който нарича премиера „шефе”, без да му е подчинен по линията на конституционно регламентирана институционална субординация. Дайнов съзира олигархични зависимости в проведената среща в Банкя, обезсмисляне на ролята на институциите, правилата и законите, риск от разпад на държавността поради криминализиране на властта.¹⁴ С всичко казано дотук изведохме първия аспект на формулирания по-горе проблем за антиинституционалността като нарушение на правни норми от страна на Борисов, Найденов и Кокинов. Следва да се спрем накратко и на втория аспект, касаещ отказа на прокуратурата да повдигне обвинения срещу тях.

Говорителят на Софийската градска прокуратура Румяна Арнаудова съобщава, че трите визирани лица не са извършили престъпление с проведения разговор в Банкя. Според държавното обвинение, единственото извършено престъпление е незаконното подслушване. Именно в контекста на тази информация Медиапул припомня изразените от главния прокурор притеснения, че Кокинов е запознал Борисов с доклада от проверката на МВР.¹⁵ Етичната комисия към ВСС решава, че в разговорите си с Бойко Борисов и Мирослав Найденов, Николай Кокинов е нарушил етичните норми за поведение на магистратите и въз основа на това предлага образуване на дисциплинарно производство срещу него.¹⁶ В съобщението на прокуратурата отсъстват аргументи, които да доказват невинността на проверените лица. Тезата за незаконното подслушване като единствено престъпление съвпада с тази на Бойко Борисов, която, както вече изтъкнахме, многократно бива артикулирана от лидера на ГЕРБ в публичното пространство като основен политически аргумент при интерпретацията на скандала. Това съвпадение между твърденията на Борисов и на държавното обвинение, както и ситуацията с Кокинов, срещу когото е възбудено единствено дисциплинарно производство, са обстоятелства, които биха могли да послужат като потвърждение на данните от изтеклите СРС-та. Вече отбелязахме, че Кокинов се намира в неблагоприятна позиция и обвинява Борисов за близостта му със Сотир Цацаров. В публичното пространство излизат сведения за процеси, които протичат задкулисно и свидетелстват за отклонение от правилата на играта, но поради ограничеността на наличната информация е невъзможно да се изследва обективно докъде стигат зависимостите между изпълнителната и съдебната власт. Нашата теза се потвърждава и от анализа на Самуил Димитров, който изтъква логическата несъвместимост между конкретните факти, касаещи юридическия казус с последствията от гореспоменатите разговори. Николай Кокинов си подава оставката, има съмнения за злоупотреби в Агенцията по храните от страна на приближени до министъра на земеделието Мирослав Найденов, тече проверка на Европейската служба за борба с измамите (ОЛАФ),

¹³ Георгиева, С., Куп въпроси, свързани с престъпления, тегнат над Борисов, в. Сега, 09.05.2013, <<http://www.segabg.com/article.php?id=647890>>, последно посещение 03.08.2016

¹⁴ Дайнов, Е., Бандитският ГЕРБ си отива в пламъци, МАК, 08.03.2013, <<http://www.bgmak.eu/2013/05/%D0%B1%D1%8A%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F/%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0/%D0%B5%D0%B2%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D0%B8-%D0%B4%D0%B0%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D0%B2-%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D1%82%D1%81%D0%BA%D0%B8%D1%8F%D1%82-%D0%B3%D0%B5%D1%80%D0%B1-%D1%81%D0%B8-%D0%BE%D1%82%D0%B8/2180>>, последно посещение 13.01.2016

¹⁵ Николов, К., Борисов, Кокинов и Найденов не са извършили престъпление с разговора в Банкя, Медиапул, 11.06.2013, <<http://www.mediapool.bg/borisov-kokinov-i-naidenov-ne-sa-izvarshili-prestaplenie-s-razgovora-v-bankya-news207457.html>>, последно посещение 02.08.2016

¹⁶ Димитров, С., Кокинов ще бъде "репресиран" с второ дисциплинарно дело, в. Сега, 14.05.2013, <<http://www.segabg.com/article.php?id=648677>>, последно посещение 03.08.2016

специалисти алармират за извършване на четири престъпления: „препятстване на правосъдието, изнасяне на класифицирана информация, търговия с влияние и злоупотреба с европейски средства”, а прокуратурата се спира единствено на незаконното подслушване и констатира, че не са извършени други противоправни деяния.¹⁷ И този анализ се простира до разглежданото от нас обстоятелство, че съответната инстанция не повдига обвинения при наличието на данни за престъпления. Така тя възпрепятства възможността да се осъществи справедлив съдебен процес, при който да се докаже истината в условията на презумпцията за невинност. Следователно в разглеждания случай прокуратурата не изпълнява ефективно своята основна функция и отказва да приложи конкретни юридически текстове. Има основание да се предположи, че това става в условията на оказан политически натиск върху нея и те се коренят не само в съдържанието на изложените факти, но и в проявлението на тенденцията незачитането на институционалните правила да се транспонира по посока от изпълнителната към съдебната власт. Така очертаната тенденция е присъща на популисткия дискурс на Бойко Борисов, носи политическия почерк на лидера на ГЕРБ и дава основание за потвърждаване на хипотезата за наличието на натиск върху прокуратурата. Решенията на съдебната власт по принцип не се коментират и ние ще се въздържим да изведем категорично заключение относно очертания дотук втори аспект на антиинституционалността, касаещ неповдигането на обвинения по съдържанието на записите.

По отношение на първия ѝ аспект, дефиниран по-горе като нарушение на правни норми, разгледаният случай с намесата в работата на съдебната власт не е единственият, при който Бойко Борисов нарушава общоприетия принцип за третиране на всички като равни пред закона. За неговия стереотип на политическо действие е характерно вмешателството в дейността на други институции. Може да се направи аналогия с едно събитие, което се развива на терена на изпълнителната власт; за него също черпим сведения от подслушани разговори, в които лидерът на ГЕРБ е участник в качеството си на министър-председател. Става дума за негово разпореждане да бъде спряна митническа проверка, на което предстои да се спрем. Възможен е паралел между поведението на Бойко Борисов по време на събитията, свързани с упражнението политически натиск съответно върху прокуратурата и върху една изпълнителна агенция. И при двете споменати събития са от един и същ порядък действията на Борисов, с които отказва да коментира записите от изтеклите СРС-та, обявява ги за незаконни, съмнява се в достоверността и автентичността на изтеклата информация и въз основа на този аргумент избягва да я коментира, предизвиква отклонение от установения начин на функциониране на институциите, като се опитва да кадрува в тях.¹⁸ На пръв поглед се забелязва наличието на еднотипен модел на отреагиране на ситуацията с напълно аналогични тези, които са имплантирани в използваните дискурсивни техники и в модела на институционално поведение на лидера на ГЕРБ. За да верифицираме така формулираната хипотеза, ще се отклоним за момент от проблемните взаимодействия между изпълнителната и съдебната власт и ще се спрем върху едно друго събитие.

б) Намесата на Бойко Борисов, която води до спиране на митническа проверка срещу собственика на бирената фабрика „Леденика” Михаил Михов

¹⁷ Димитров, С., Прокуратурата ослепя за скандалната "седянка" на Борисов, Кокинов и Найденов, в. Сега, 12.06.2013, <<http://www.segabg.com/article.php?id=652522>>, последно посещение 03.08.2016

¹⁸ Александров, А., Челният сблъсък на Борисов със закона, в. Сега, 22.05.2013, <<http://www.segabg.com/article.php?sid=2013052200040001301>>, последно посещение 03.08.2016; Димов, К., Борисов пак пробва тактиката със записа "Мишо Бирата" – да отрича, в. Сега, 11.05.2013, <<http://www.segabg.com/article.php?id=648313>>, последно посещение 03.08.2016

Това събитие свидетелства за проява на антиинституционалност в три аспекта: 1. То извежда данни за корупция по високите етажи на държавната власт. 2. Извършва се нарушение на законодателството. 3. Липсва ефективна институционална координация между министър-председателя, финансовия министър Симеон Дянков и изпълнителния директор на Агенция „Митници“ Ваньо Танов.

Вестник „Сега“ и Медиапул цитират публикувани във вестник „Галерия“ записи на разговори между Борисов и Танов, в които става дума за акция на митничарите срещу собственика на пивоварната „Леденика“, проведени месец след отнемането на нейния лиценз.. В тези записи премиерът заявява: „Поех ангажимент да не го закачам Мишо Бирата...“ и нарежда на Танов да прекрати проверката.¹⁹

Медиапул прави заключението, че: „Ако се докаже автентичността на записите, те са първото безспорно доказателство за това, че лично министър-председателят слага „чадър“ над фирми и лица, уличени в злоупотреби.“ Борисов следва стратегията си да отказва коментар преди прокуратурата да установи дали записите са автентични и оправдава действията си с обаждане от президента Георги Първанов. Електронната медия прогнозира, че разследването трябва да приключи с обвинения към Бойко Борисов за спиране на проверка в митниците и към Ваньо Танов за това, че е предложил сделка на Михаил Михов. Според Танов, който е на пряко подчинение на финансовия министър, Симеон Дянков настоява сам да контролира проверката по случая. Изпълнителният директор на Агенция „Митници“ изразява притеснението си, че, за да излезе от ситуацията, трябва да извърши нарушение на закона и цитира реплика на Михов: „Аз съм се разбирал с всички власти и съм си плащал и сега съм изненадан защо така се процедира с мене.“ Съществуват обаче видими разногласия между Бойко Борисов и Симеон Дянков, който настоява за закриване на бирената фабрика.²⁰

Публикуваните разговори показват, че става дума за мащабна корупционна схема, която влиза в разрез с институционалните правила. За наличието на такава схема става ясно от цитираните по-горе данни от записаните разговори. Корупцията се отличава от лобизма с наличието на подкуп, а в стенограмата от СРС-тата се съдържа информация за извършени плащания. Разговорите протичат в лаконична форма, но от тях е видно, че съществува риск от нарушение на законодателството при спирането на митническата проверка в резултат на изпълнението на разпореждане, което е спуснато от министър-председателя. Нарушението тръгва от върха на управленската йерархия, за да достигне до по-ниските нива на държавното управление. Вместо да се обърне към прокуратурата, президентът сезира премиера за оказван натиск върху собственик на частно предприятие. От своя страна Бойко Борисов поема ангажимент пред държавния глава да защити лице, за чиито деяния не разполага с информация. Така той решава да се намеси в работата на институция, която не е на негово пряко подчинение и да иземе нейните функции, за да може да се постигне определен резултат като се заобиколят легитимните институционални механизми. Изложените факти водят до извода, че спирането на акцията на Агенция „Митници“ е иницирано от министър-председателя и действията, последвали от този акт, са извършени въпреки несъгласието на лицата, заемащи ресорните длъжности в изпълнителната власт. Вътрешноведомствените противоречия в рамките на МС между Борисов и Дянков произтичат от противопоставянето между правно релевантния подход за решаване на

¹⁹ Борисов: „Поех ангажимент да не го закачам Мишо Бирата...“, в. Сега, 14.01.2011, <<http://www.segabg.com/article.php?id=518800>>, последно посещение 04.08.2016; Премиерът: „Поех ангажимент да не го закачам Мишо Бирата...“, Медиапул, 14.01.2011, <<http://www.mediapool.bg/premierat-poech-angazhiment-da-ne-go-zakacham-misho-birata-news174786.html>>, последно посещение 02.08.2016

²⁰ Премиерът: „Поех ангажимент да не го закачам Мишо Бирата...“, Медиапул, 14.01.2011, <<http://www.mediapool.bg/premierat-poech-angazhiment-da-ne-go-zakacham-misho-birata-news174786.html>>, последно посещение 02.08.2016

проблема и този, който е избран от премиера. Координацията е изместена от механизма на субординацията, чието действие предопределя крайния резултат. Волята на Борисов надделява над правната логика. Така оформилата се политическа ситуация би могла да послужи като още едно потвърждение на нашата хипотеза, че, когато е институционализиран във властта, популистският лидер задава дискурс, който води до отклонение от правилата. От съществено значение е проследяването на всички проявления на този дискурс и тяхното целеполагане в сравнителен план, към което вече се насочихме с разгледания случай с Николай Кокинов.

Сравнението ще бъде направено, като използваме данни от информационни материали в Медиапул и вестник „Сега”, въз основа на извлечените факти от тях ще очертаем общите характеристики на политическата реакция на Бойко Борисов по отношение на събитията с отнетия лиценз на бирената фабрика и ще ги съпоставим с вече набелязаните проявления на неговия дискурс по време на скандала с опита за кадруване в прокуратурата. 1. След изтичането на СРС-тата от разговорите в Банка Борисов нито потвърждава, нито отрича автентичността на записите и ги обявява за незаконни, като на тази база отказва да ги коментира. По повод на СРС-тата от разговорите с Ваньо Танов обещава, че ще изрази своето становище след като излязат резултатите от прокурорската проверка. На този етап акцентът пада върху съмнението за фалшификация. 2. Отново присъства като дискурсивна характеристика тенденцията към изграждане на образа на политическите врагове. Докато при случая Кокинов те са идентифицирани като инициатори на подслушването и среди от бизнеса и от политическите партии, тук обяснителната схема е значително усложнена. Политическото говорене на Борисов вече не е напълно хомогенно в съдържателен аспект относно враговете. От една страна БСП и ГЕРБ попадат под един общ знаменател като обекти на техните действия: „Не подценявайте тази атака, тя не е само към нас, мен тя няма да ме събори...Г-н Станишев, както вас искаха да ви държат, така искаха да държат и мен. В момента, в който усетя, че съм зависим от някой, сам си отивам. Вие сте европейски човек, изчакайте да излезе проверката.”²¹ От друга страна Борисов обвинява политическите си опоненти от предишното правителство, че са инициатори на компроматната война и целят да го дискредитират, да го направят зависим и да отслабят властта му. Насочва посланието си срещу останалите партии: „Силен ГЕРБ на никой не му е нужен, и за „Синята коалиция”, и за БСП, и за ДПС и РЗС, и за кои има още, може би само Атака в момента разбират какво би станало, ако ние не сме на власт.” В контекста на антипартийната реторика, персистира откритата тенденция да се търси образът на врага, чиято цел е да направи зависими премиера и неговата партия: „Аз няма да се дам на една шайка разбойници да направят ГЕРБ зависима партия.”²² Антипартийните послания в двата случая не са единственото нещо, което използва Борисов, за да каже, че е обект на атаки. Същественото тук обаче е това, че освен визираните партии, съществува някакъв враг, чиито контури са неясно конструирани. Той е деперсонифициран, но същевременно неговото присъствие служи като обяснителна схема за ситуацията, при които се наблюдава нарушение на правила и норми. В опита да оправдае поведението си Борисов използва дискурсивната техника да пренасочва вниманието от същността на проблема към начина, по който той бива екстраполиран в публичното пространство от политици, партии, задкулисни играчи. Конституира се една дихотомна реалност, базирана на противопоставянето между врага като колективен образ и харизматичния лидер, чиято мисия е да се противопостави на неговата заплаха и така да спаси и партията, и държавата. Борисов представя алтернативата на управлението на ГЕРБ като нежелателна и водеща до пагубни последици. 3. За разлика от казуса Кокинов, когато

²¹ Борисов: Записите са манипулирани!, в. Сега, 14.01.2011, <<http://www.segabg.com/article.php?id=518802>>, последно посещение 04.08.2016

²² Борисов: Води се война и ме удрят с добре подбрани истини, в. Сега, 20.01.2011, <<http://www.segabg.com/article.php?id=520050>>, последно посещение 04.08.2016

Борисов отказва да коментира съдържателната страна на записите от гл.т. на възможните правни последици, реакцията му във връзка с обвиненията по повод възпрепятстването на митническата проверка срещу Михаил Михов се състои в признаване на неправомерно действие, чиито извършител не е нито министър-председателят, нито член на правителството. По време на заседание на МС Борисов прехвърля вината на президента Първанов, твърди, че той самият не е толерирал незаконната дейност на Михаил Михов и е дал указания на Симеон Дянков да действа в изпълнение на закона. Обяснява случващото се като компромат срещу неговото правителство, което полага сериозни усилия в борбата срещу престъпността и корупцията. Не пропуска и своите лични заслуги като бивш главен секретар на МВР и подчертава високия рейтинг на полицията, която се е превърнала в най-уважаваната институция в страната.²³ Борисов отново действа по начин, който бележи персоналното му дистанциране, в неговото собствено политическо качество, от възникналата ситуация с прекриване на правните норми. Подменяйки контекста и прехвърляйки вината върху друг, той уронва престижа и на институцията, която президентът Георги Първанов представлява. Характеристиките на политическото му поведение са детерминирани от необходимостта да изчисти публичния си имидж, накаран от участието му в антиинституционално действие. За тази цел Бойко Борисов е принуден да поиска вот на доверие към правителството.²⁴ 4. Интерес представлява и реакцията на прокуратурата в двата разглеждани от нас случая. Както вече отбелязахме, прокурорското разследване за търговия с влияние, упражнена от изпълнителната върху съдебната власт по време на разговорите между Бойко Борисов, Мирослав Найденов и Николай Кокинов, установява, че участниците не са извършили престъпление, а единственото предявено обвинение е за незаконно подслушване. Въпреки че скандалът с Михаил Михов предшества хронологически този с Кокинов, данните от проверката излизат през август 2014, т.е. след като той е приключил, и при него също не е установено наличие на престъпление. От постановлението на прокуратурата, с което се прекратява разследването, става ясно, че държавното обвинение не се е опитвало да изясни дали Бойко Борисов е възпрепятствал митническата проверка във фабрика „Леденика“ и дали има данни за търговия с влияние, а обект на интерес е бил начинът на изтичане на разговорите.²⁵ По думите на бившия прокурор Павел Георгиев, който е издал разрешението за подслушване, записът не е доказал участие на „високите етажи“ на властта в престъпни действия²⁶, като обстоятелството, че е издадено прокурорско разрешение, говори, че подслушването е законно. Налага се да се спрем на още една разлика, а именно че докато в случая с Кокинов и Найденов достоверността на записа остава недоказана, то техническа експертиза на независимата френска лаборатория по криминалистика „Липсадон“ установява, че „изследванията на телефонния разговор (между Бойко Борисов и Ваньо Танов) не съдържат следа от звукова манипулация“, а записът е „хомогенен, линеен и достоверен“.²⁷ Еднотипните реакции на прокуратурата, които се изразяват във въздържане от повдигане на обвинения срещу Бойко Борисов за извършени от негова страна престъпления на базата на данни от използвани СРС-та, се ситуират в политически контекст на изнесени в публичното пространство факти, които говорят едновременно за незаконни действия и за тесни връзки на лидера на ГЕРБ с

²³ Борисов: Води се война и ме удрят с добре подбрани истини, в. Сега, 20.01.2011, <<http://www.segabg.com/article.php?id=520050>>, последно посещение 04.08.2016

²⁴ Петрова, Т., Л. Обретенов, Прокуратурата не е категорична дали записът с Борисов е монтиран, в. Сега, 20.01.2011, <<http://www.segabg.com/article.php?id=2011012000040000102>>, последно посещение 04.08.2016

²⁵ Дачкова, Д., Борисов изобщо не е разследван по скандала "Мишо Бирата", в. Сега, 22.08.2014, <<http://www.segabg.com/article.php?id=713696>>, последно посещение 04.08.2016

²⁶ Георгиева, А., Записът с Мишо Бирата не доказал корупция във властта, в. Сега, 25.01.2013, <<http://www.segabg.com/article.php?id=633793>>, последно посещение 04.08.2016

²⁷ Горанова, Г., Независима експертиза потвърди, че записът "Мишо Бирата" е истински, в. Сега, 29.01.2011, <<http://www.segabg.com/article.php?id=522948>>, последно посещение 04.08.2016

висши представители на държавното обвинение. Така се поставя под въпрос обективността на съдебната система, както и ефективното функциониране на механизма на разделение на властите. При двата случая и прокуратурата, и Борисов избягват изясняването на проблема дали е налице прекрочване на правните норми, като се фокусират върху формалното му изразяване и не върху неговото същностно съдържание.

Бойко Борисов се опитва да легитимира като съответстваща на правилата на играта практика специалните служби да следят разговорите на представителите на изпълнителната власт, потвърждава обстоятелствата, че между членовете на кабинета съществуват противоречия, но заявява, че той лично ги насърчава: „Аз не искам от тях да се обичат. Аз искам те (вицепремиерите и шефът на митниците – бел.ред.) да се мразят, да са скарани, за да е сигурно, че никой, никъде, от тях не може да покровителства нищо. Не виждам нищо лошо да се подслушват министри, вицепремиери и шефове на агенции.”²⁸ Прави впечатление в разглежданите случаи, че Бойко Борисов забелязва установяването на негативни практики на терена на държавните институции. Той не може да премълчи тяхното наличие, тъй като те са се превърнали в публично достояние, не разполага с ресурси да им противодейства ефективно по законен път, защото той самият се оказва ангажиран с тях. Неадаптивността към функционалните механизми на политическата среда продуцира прояви на враждебност в политическия дискурс на Борисов, мотивира неговата склонност да изкривява нейното пространство всеки път, когато полага собствената си позиция в нея, с цел да легитимира своята правота.

в) Влиянието, което оказва Бойко Борисов върху главния прокурор Сотир Цацаров, за да предприеме репресивни действия срещу председателя на СГС Владимир Янева

Разгледаната дотук тенденция Бойко Борисов да се намесва в работата на съдебната система и да извършва търговия с влияние в нея се проявява в безпрецедентното съвпадение между изразените публични позиции от страна на премиера и последвалите действия на главния прокурор при предприемането на мерки спрямо съдия Владимира Янева. Аналогично на другото събитие, разгледано в предходния анализ и засягащо тесните връзки между Борисов и Кокинов, фактите по случая „Янева” свидетелстват за погазване на принципа на разделение на властите; министър-председателят оказва пряко влияние върху процесите в съдебната власт и поставя под съмнение нейната независимост. От тази гл.т. изложението на въпросните факти би могло единствено да верифицира направените изводи относно настъпилото разместване на институционални функции, което предизвиква нарушаване на властовите баланси. Новата фактология ще ни помогне да установим дали се налагат еднотипни заключения с вече изведените закономерности в политическото поведение на Бойко Борисов.

На 12.02.2015 премиерът Бойко Борисов призовава от Брюксел да бъде разследван председателят на СГС Владимир Янева във връзка с разработката „Червей”. По тази разработка Янева е разрешила на МВР използване на СРС-та срещу граждани, участвали в протестите срещу правителството на Пламен Орешарски, в незаконно дълъг срок от 300 дни. По този повод Борисов коментира: „Ако на Цветанов са му дали четири години (за отказани шест СРС-та – б.а.), за това трябва да им дадат по 400 години на всички по веригата – от съдията до последния, ако приемем, че има съизмеримост.” Медиапул припомня, че Янева е избрана за председател на СГС от предишния състав на ВСС, който се поддава на натиска на Борисов и Цветанов.²⁹ Наличните данни за влиянието на високопоставени лица

²⁸ Борисов иска министрите му да се мразят и да бъдат подслушвани, Медиапул, 06.01.2011, <<http://www.mediapool.bg/borisov-iska-ministrите-mu-da-se-mrazyat-i-da-badat-podslushvani-news174455.html>>, последно посещение 02.08.2016

²⁹ Митов, Б., К. Николов, Премиерът атакува Владимира Янева за СРС разрешенията ѝ по "Червей", Медиапул, 12.02.2015, <<http://www.mediapool.bg/premierat-ataka-vm-ladimira-yaneva-za-srs-razresheniya-ta-y-po-chervei>>

от ГЕРБ върху съдебната система се допълват от публично изказване на министър-председателя, който препоръчва да се произнесе осъдителна присъда срещу действащ висш съдия. На 19.02.2015, само седем дни след изявлението на Борисов, по предложение на главния прокурор Сотир Цацаров Янева е отстранена от длъжност заради образувано срещу нея наказателно производство относно разработката „Червей“. Във връзка с разрешените от нея СРС-та съществуват два проблема: Първо, става дума за леки престъпления, за които не могат да се прилагат такива средства и съгласно разпоредбите на НК 300 дни е прекалено дълъг срок. Второ, директорът на дирекция „Сигурност“ към МВР Тодор Костадинов не е мотивирал искането за прилагането им.³⁰ Ситуацията е сложна, защото съществуват данни за извършено престъпление по служба от страна на Владимира Янева, които дават основание да ѝ се повдигне обвинение, а същевременно изявлението на Бойко Борисов предполага хипотезата, че повдигането на едно такова обвинение би могло да бъде резултат от упражнен натиск от страна на министър-председателя върху дейността на съдебната власт. Колкото повече излиза извън границите на конституционните си правомощия, Борисов разширява периметъра на своите антиинституционални действия. Така например, без да има съответните прерогативи, премиерът възлага чрез правосъдния министър на ВСС да провери дали са законни издадените разрешения за СРС, с които, както твърди Медиапул, „е източвана информационната система на МВР“. Министър-председателят пропуска отговорността на ДАНС за следеното с аргумента, че агенцията се е подчинявала на разпорежданията на Пламен Орешарски.³¹ Бойко Борисов пренебрегва дейността на ДАНС, която е на пряко негово подчинение, но се опитва да въздейства върху други институции, без да е оправомощен за това. Проявява интерес към случая с Янева и си позволява недопустима намеса във функциите на съдебната власт. Същевременно фактологията, която следва да проследим, свидетелства, че главният прокурор бива подложен на политически натиск от страна на премиера, но въпреки това се опитва да „завоалира“ проверката срещу Янева. Освен споменатите действия на премиера, които са насочени към постигане на публичен ефект, той извършва и такива, които трябва да останат скрити от публиката и също така влизат в противоречие с институционалните правила. Пример за такова действие е оказаният натиск върху Сотир Цацаров за отстраняването на Янева. Проблемът е, че Цацаров не реагира обективно и безпристрастно, а се опитва да постигне баланс между конюнктурните интереси на двете страни. Така антиинституционалното поведение на Борисов се репродуцира като модел, който бива разпространен и в средите на представителите на съдебната власт. Подробни сведения за протичащите процеси се съдържат в СРС-тата, засягащи разглеждания случай.

Медиапул препечатва от сайта „Бивол“ запис на разговор между Владимира Янева и съдия Румяна Ченалова, от който се разбира, че председателят на ВАС Георги Колев се

[news230495.html](#)>, последно посещение 28.06.2016, Борисов: На някои съдии трябва да дадат 400 години затвор за "Червей", в. Сега, 12.02.2015, <<http://www.segabg.com/article.php?id=738637>>, последно посещение 02.08.2016

³⁰ Николов, К., Владимира Янева подаде оставка като шеф на Софийския градски съд, Медиапул, 24.02.2015, <<http://www.mediapool.bg/vladimira-yaneva-podade-ostavka-kato-shef-na-sofiyskiya-gradski-sad-news230957.html>>, последно посещение 28.06.2016 Вестник „Сега“ конкретизира параметрите на обвинението срещу Янева. Периодът на издадените от нея незаконни разрешения за използване на СРС-та е от септември 2013 до юли 2014, а наказанието, което се предвижда от Наказателния кодекс, е от една до пет години затвор и глоба до 5000 лв. Печатното издание допълва, че Костадинов не е отстранен от длъжност, тъй като заедно със започналата проверка срещу него му е отнет и достъпът до класифицирана информация, а това обстоятелство на практика блокира възможността му да си изпълнява задълженията.; Дачкова, Д., С. Димитров, Прокуратурата отвори широк фронт срещу незаконното подслушване, в. Сега, 20.02.2015, <<http://www.segabg.com/article.php?sid=2015022000040000101>>, последно посещение 28.07.2016

³¹ Николов, К., Шефката на градския съд е отстранена заради "Червей", Медиапул, 19.02. 2015, <<http://www.mediapool.bg/shefkata-na-gradskiya-sad-e-otstranena-zaradi-chervei-news230769.html>>, последно посещение 28.06.2016

опитва да предпази Янева и размишлява дали не е по-добре да я отстранят, за да бъде спасена от обвинение. От записа не става ясно как точно Борисов е въздействал върху главния прокурор, но според казаното от Янева „е натиснал страшно много“, „направо го е подлудил“.³² На 09.11.2015 изтича поредният запис, разкриващ намерението на Цацаров да „завоалира“ нарушенията по „Червей“, както и опита на премиера да се намесва в процесите в съдебната система; споменава се, че Борисов е искал от главния прокурор да „опраска“ съдийката от СГС. Думите на Владимира Янева съдържат конкретна информация за намеренията на главния прокурор да „завоалира нещата“, да представи евентуалното ѝ нарушение като резултат от подвеждане и да провали проверката срещу нея. След отстраняването на Янева, Цацаров обявява в публичното пространство, че „тя не е центърът на скандала“.³³ От записите, подобно на случая с Николай Кокинов, се потвърждава фактът, че между министър-председателя и висши представители на съдебната власт се осъществяват нерегламентирани контакти в неформална форма. Близостта между премиера и върховните магистрати се използва от негова страна за оказване на натиск за вземане на решения в определена посока. Борисов прекрива формалните и символичните граници между конституционно разделените власти, като това се превръща в предпоставка за предприемане на неправомерни ходове от прокуратурата. На последствията от тази тенденция вече беше обърнато внимание в анализа. Базовият проблем, който следва да бъде формулиран като резултат от сравнителния анализ, е, че Бойко Борисов не спазва необходимата отдалеченост от сферата на дейност на съдебната система, това се превръща в основния белег на антиинституционалност в неговия популистски дискурс.

Именно през призмата на така очертаната липса на дистанцираност се конституира поведението на прокуратурата, която работи в полза на интересите на Борисов. Направените в изследването изводи относно нарушаването на принципа на възпиране и контрол в отношенията между изпълнителната и съдебната власт, което се явява продукт на политическото поведение на лидера на ГЕРБ, се потвърждават като теза, която е развита и в журналистическите анализи. В аналитична статия във вестник „Сега“ Самуил Димитров прави паралел между разглежданите от нас събития с прокурорските разследвания във връзка с намесата на Бойко Борисов в дейността на бирената фабрика „Леденика“, прекратено поради направената самокритика от страна на премиера, с неформалните разговори между Борисов, Кокинов и Найденов, за които не е повдигнато обвинение, и с казуса с Владимира Янева, при който се оказва невъзможно да се повдигне обвинение поради незаконния характер на записите. Също така е изтъкнат проблемът с главния прокурор, който не може да се саморазследва, а цялата съдебна система е на негово подчинение. Законът е безсилен, когато трябва да се намери адекватният баланс в отношенията в рамките на третата власт. Всички цитирани оценки в статията на Димитров сочат, че съдебната власт не е резистентна към влиянието, което се опитва да оказва министър-председателят върху нея.³⁴ Същият автор потвърждава констатираната зависимост на съдебната власт от изпълнителната този път в контекста на посещението на Бойко Борисов на заседание на ВСС, посветено на проверката срещу Янева и Ченалова, в резултат на което тази проверка е прекратена.³⁵ Тук трябва да отбележим, че премиерът

³² Нов запис на Владимира Янева: Бойко е натиснал страшно много главния прокурор, Медиапул, 04.11.2015, <<http://www.mediapool.bg/nov-zapis-na-vladimira-yaneva-boiko-e-natishnal-strashno-mnogo-glavniya-prokuror-news241406.html>>, последно посещение 28.07.2016

³³ В нов разговор Янева разказва как Цацаров обещал да не я "опраска", Медиапул, 09.11. 2015, <<http://www.mediapool.bg/v-nov-razgovor-yaneva-razkazva-kak-tsatsarov-obeshstal-da-ne-ya-opraska-news241553.html>>, последно посещение 28.07.2016

³⁴ Димитров, С., Кой ще провери главния прокурор и премиера, в. Сега, 17.11.2015, <<http://www.segabg.com/article.php?id=778623>>, последно посещение 02.08.2016

³⁵ Димитров, С., Съдебната власт козирува на Борисов, в. Сега, 15.01.2016, <<http://www.segabg.com/article.php?id=786785>>, последно посещение 03.08.2016

пристига на това заседание, без да е канен, а членовете на съвета го посрещат със ставане на крака. Единствено председателят на ВКС Лозан Панов и главният прокурор Сотир Цацаров остават на местата си.³⁶ Подобен тип посещение може да бъде окачествено като директно вмешателство в работата на съдебната власт. Не съществува протоколно задължение за такъв символичен акт на уважение към министър-председателя от страна на магистратите. Същевременно споменатото прекратяване на проверката е публичният политически факт, който потвърждава съмненията за съществуващи зависимости между Борисов и представителите на съдебната власт и за невъзможност да се докаже неговото участие в търговията с влияние в съдебната система. Това е важен аспект от казуса с Владимира Янева, който засяга проблема с неефективното функциониране на институциите, но той е съпътстван и от други прояви на антиинституционалност. Журналистът Красен Николов посочва, че изтичането на подобни записи налага да се предприеме незабавно разследване, а замесените лица да подадат оставки. Но ВСС не започва проверка срещу главния прокурор, а и той не излиза в отпуск. Николов изразява подкрепа за лансираното предложение за промяна в Конституцията, според което 48 депутати да могат да започнат процедура за отстраняване на главния прокурор при „обосновано предположение за извършено престъпление“.³⁷

От институционалната компетентност на Сотир Цацаров е да повдигне обвинения за извършени престъпления по случай, в който е замесен и самият той с акта на „завоалирането“ на извършените нарушения от Янева и с даденото обещание пред премиера да предприеме действия срещу нея. На негово подчинение е цялата прокуратура, а публичните данни свидетелстват за прилагането на субективен подход при изпълнението на служебните му задължения. Съдебната власт е изправена пред необходимостта да се саморазследва, което е трудно да се осъществи в условията на съществуващите интереси и зависимости вътре в самата нея и на упражняваното външно влияние върху нейната дейност. При така създалата се ситуация Медиапул отправя официално писмено запитване до официален източник от Европейската комисия, формулирано по следния начин: „Трябва ли замесените ръководители на магистратурата да се оттеглят (да бъдат временно отстранени от поста), за да се проведе обективно разследване?“ Най-важният момент от отговора е формулиран в следното изречение: „Независима проверка може да се направи единствено, ако тези, за които се твърди, че са замесени, бъдат изключени от участие в процеса.“ Електронното издание отбелязва, че органът, който е компетентен да проведе разследването, е прокуратурата, а тя е подчинена на главния прокурор; след това се стига до извода, че Брюксел наемква за необходимостта от временно оттегляне на Сотир Цацаров до приключването на разследването.³⁸ Депутатът от Реформаторския блок Атанас Атанасов също отбелязва, че отсъства компетентна институция, която да е в състояние да извърши независима проверка и липсват предпоставки да се проведе обективно разследване, тъй като в него се налага да участват заинтересованите страни.³⁹ Заключениеята на ЕК и на народния представител от десницата потвърждават формулираната по-горе теза за отсъствието на

³⁶ Николов, К., Премиерът освети влиянието си върху съдебната власт с есемес до Лозан Панов, Медиапул, 14.01.2016, <<http://www.mediapool.bg/premierat-osveti-vliyanieto-si-varhu-sadebnata-vlast-s-esemes-do-lozan-panov-news244204.html>>, последно посещение 07.02.2017

³⁷ Николов, К., „Опраскването“ на Янева остави съдебната реформа без алтернатива, Медиапул, 11.11.2015, <<http://www.mediapool.bg/opraskvaneto-na-yaneva-ostavi-sadebnata-reforma-bez-alternativa-news241653.html>>, последно посещение 28.06.2016

³⁸ ЕК за разследването на "Яневагейт" и временното оттегляне на Цацаров, Медиапул, 26.11.2015, <<http://www.mediapool.bg/ek-za-razsledvaneto-na-yanevageit-i-vremennoto-otteglyane-na-tsatsarov-news242318.html>>, последно посещение 29.07.2016

³⁹ Атанасов: "Яневагейт" дава "много отговори", но няма кой да ги разследва, Медиапул, 24.11.2015, <<http://www.mediapool.bg/atanasov-yanevageit-dava-mnogo-otgovori-no-nyama-koi-da-gi-razsledva-news242228.html>>, последно посещение 28.07.2016

адекватна институционална среда, която да позволи ефективна, обективна и безпристрастна реакция от страна на прокуратурата. Съдебната система не е в състояние да отговори на въпроса дали е податлива на политически натиск и влияние, но развитието на събитията свидетелства за фактическата невъзможност да се отграничи личният интерес на висшия магистрат от обективността на неговите действия в институционалното му качество. Създава се впечатление за проява на пасивност не само от страна на главния прокурор, но и от страна на Висшия съдебен съвет. Фактите сочат, че ВСС не процедира по подходящ начин, за да разреши проблема с назначаването на независима проверка. Същото обстоятелство беше изтъкнато и в контекста на действията и на бездействието на Сотир Цацаров като предизвикващи институционална неефективност. Два месеца преди явяването на Борисов на заседанието на ВСС в началото на 2016 става ясно, че прокуратурата няма да проверява съдържанието на изтеклите записи и произтичащите съмнения за търговия с влияние в съдебната система, а само ще се опита да установи кой ги е направил. ВСС не създава специална комисия по случая и прехвърля работата по него на Етичната комисия. Нейният председател Ясен Тодоров изразява желание да покани на изслушване Бойко Борисов. Председателят на ВКС Лозан Панов предлага създаването на специална комисия, в която да не участват замесените лица, но неговото предложение е категорично отхвърлено от Тодоров. Тук трябва да се има предвид, че името на Тодоров е едно от обсъжданите в телефонните разговори между Владимира Янева и Румяна Ченалова. Янева твърди, че той е в близки отношения с Бойко Борисов и се съобразява с волята на премиера, който му е дал гаранции, че няма да се предприемат наказателни мерки срещу нея, но тези гаранции не се потвърждават. Правосъдният министър Христо Иванов настоява за адекватна проверка на ВСС, в която да не участват засегнатите членове на кадровия орган на съдебната власт. Главният прокурор потвърждава за срещите си с Борисов в дните, споменати в записите, като уточнява, че те са се състояли преди започването на делото, отрича да му е оказван политически натиск, подчертава незаконния характер на използваните СРС-та и използва това обстоятелство като аргумент да не започне разследване срещу министър-председателя.⁴⁰ Отказът от проверка би могъл да се интерпретира не само като неизпълнение на институционални функции, но и като прикриване на политически зависимости между премиера и съдебната власт. Но за наличието им свидетелстват данните от незаконните записи, а замесените в тях висши магистрати изпадат в конфликт на интереси поради необходимостта да се саморазследват. Отклонението от правилата на играта започва от нерегламентираните контакти на Бойко Борисов с прокурори и съдии и продължава с институционално наложената необходимост същите тези контакти да се разследват от въпросните магистрати. Фактологията, която излиза в публичното пространство, не е достатъчна като емпирична база за сериозен академичен анализ. Записаните разговори между Янева и Ченалова нямат стойността на официален легитимен източник на информация и освен това предлагат изцяло субективната интерпретация на лице, което е обект на предприетите политически ходове. Пряката намеса на Борисов в работата на съдебната власт се извършва по непубличен начин, но независимо от противоречивите данни е несъмнено, че с нерелевантните си политически действия

⁴⁰ Съдебната власт се впрегна в замитане на "Яневагейт", Медиапул, 12.11.2015, <<http://www.mediapool.bg/sadebnata-vlast-se-vpregna-v-zamitan-na-yanevageit-news241710.html>>, последно посещение 28.07.2016; Димитров, С., Няма да се разследва търговия с влияние в скандала с подслушването, в. Сега, 13.11.2015, <<http://www.segabg.com/article.php?id=777974>>, последно посещение 02.08.2016; Проверяваният записите на Владимира Янева се оказа замесен в аферата, Медиапул, 12.11.2015, <<http://www.mediapool.bg/proveryavashtiyat-zapisite-na-vladimira-yaneva-se-okaza-zamesen-v-aferrata-news241714.html>>, последно посещение 28.06.2016; Пореден запис: "Бойко" натиска заради "Цветан", Медиапул, 26.11.2015, <<http://www.mediapool.bg/poreden-zapis-boiko-natiska-zaradi-tsvetan-news242346.html>>, последно посещение 28.07.2016

отклонява съдебната система от стандартните правила, по които тя трябва да изпълнява своите функции. В качеството си на министър-председател той прекрачва границите на своите институционални правомощия. Политическите зависимости завоалират процеса на съблюдаване на правните норми и това е крайният резултат от неспазването на баланса между властите.

Публичната реакция на Борисов е, че старателно избягва коментар на скандалните обстоятелства по същество и вписва поведението си в тактиката на останалите засегнати страни, които акцентират върху проблема за законността на записите: „Не мога да обръщам внимание на две каки, които са се събрали и си говорят.“ Неговият формален мотив е да не се „толерират незаконни действия“. Той се опитва да омаловажи случилото се, като го сравнява с „раздумка във фризьорски салон или при маникюристката, където всички говорят за мене.“⁴¹ Именно принизяването на стойността на скандалните обстоятелства и целенасоченото им изваждане от контекста на последиците, които те пораждаат спрямо отношенията между институциите, е перманентно повтарящата се дискурсивна техника, използвана от Бойко Борисов при публичната артикулация на тезата за неангажираност и несъпричастност към несъвместими с демократичните правила събития. Вторият съществен елемент от позицията на лидера на ГЕРБ е, че той се дистанцира от данните за извършени нарушения с формалния мотив, че тези данни са извлечени от частни разговори чрез нелегитимните средства на незаконното подслушване. Манипулативният момент в така очертаната дискурсивна техника, който се проявява и в коментара на записаните разговори с Николай Кокинов, се състои в необоснованото допускане за принадлежността изцяло към частната сфера на неформалните контакти между фигури, заемащи отговорни институционални позиции, по теми, касаещи проблеми на публичната сфера. С други думи, Борисов negliжира меродавната събитийност и се опитва да подмени нейната съдържателна страна, представяйки като част от личния живот факти и обстоятелства, които са от съществено значение за развитието на обществено-политическите процеси.

III. Заключение

В хода на изследването дотук се спряхме едновременно върху политическите ходове на Бойко Борисов, които водят до пряката му намеса в работата на други институции и главно на тези на съдебната власт и върху използваните дискурсивни и манипулативни техники, чрез които той интерпретира и реконструира събитийната реалност. При лидера на ГЕРБ отклонението от нормата се извършва по начин, който избягва и изключва неговото публично афиширане. Същевременно то е съпроводено от дискурс, отричащ прекрачването на правилата и заклеяващ различни външни врагове като изразители на субективни и преднамерено негативни действия и интерпретации. От перспективата на случващото се извън сферата на публичността границите на антиинституционалността в политическото поведение на Бойко Борисов е трудно да бъдат изчерпателно анализирани и изследвани, но наличните данни еднозначно потвърждават откритите тенденции.

---

⁴¹ Бойко Борисов за "Яневагейт": Две каки си говорят, да не коментираме, Медиапул, 17.11.2015, <<http://www.mediapool.bg/boiko-borisov-za-yanevageit-dve-kaki-si-govoryat-da-ne-komentirame-news241921.html>>, последно посещение 28.07.2016

БИБЛИОГРАФИЯ**Информационни материали**

Атанасов: "Яневагейт" дава "много отговори", но няма кой да ги разследва, Медиапул, 24.11.2015, <<http://www.mediapool.bg/atanasov-yanevageit-dava-mnogo-otgovori-no-nyama-koi-da-gi-razsledva-news242228.html>>, последно посещение 28.07.2016

Бойко Борисов за "Яневагейт": Две каки си говорят, да не коментираме, Медиапул, 17.11.2015, <<http://www.mediapool.bg/boiko-borisov-za-yanevageit-dve-kaki-si-govoryat-da-ne-komentirame-news241921.html>>, последно посещение 28.07.2016

Борисов не желае повече да го занимават със съдебната власт, в. Сега, 27.11.2015, <<http://www.segabg.com/article.php?sid=2015112700019985015>>, последно посещение 02.08.2016

Борисов: Край. На тема съдебна система, не желая никой да ми казва "Добър ден", Медиапул, 27.11.2015, <<http://www.mediapool.bg/borisov-krai-na-tema-sadebna-sistema-ne-zhelaya-nikoi-da-mi-kazva-dobar-den-news242387.html>>, последно посещение 28.07.2016

Борисов: На някои съдии трябва да дадат 400 години затвор за "Червей", в. Сега, 12.02.2015, <<http://www.segabg.com/article.php?id=738637>>, последно посещение 02.08.2016

Борисов призна за скандалния разговор и се възмути, че го "накичили частно" в дома му, Медиапул, 26.04.2013, <<http://www.mediapool.bg/borisov-prizna-za-skandalniya-razgovor-i-se-vazmuti-che-go-nakichili-chastno-v-doma-mu-news205742.html>>, последно посещение 02.08.2016

Борисов: „Поех ангажимент да не го закачам Мишо Бирата...”, в. Сега, 14.01.2011, <<http://www.segabg.com/article.php?id=518800>>, последно посещение 04.08.2016

Борисов: Записите са манипулирани!, в. Сега, 14.01.2011, <<http://www.segabg.com/article.php?id=518802>>, последно посещение 04.08.2016

Борисов иска министрите му да се мразят и да бъдат подслушвани, Медиапул, 06.01.2011, <<http://www.mediapool.bg/borisov-iska-ministrite-mu-da-se-mrazyat-i-da-badat-podslushvani-news174455.html>>, последно посещение 02.08.2016

Борисов не подслушва, прокуратурата го прави, Медиапул, 11.01.2011, <<http://www.mediapool.bg/borisov-ne-podslushva-prokuraturata-go-pravi-news174656.html>>), последно посещение 02.08.2016

Борисов: Води се война и ме удрят с добре подбрани истини, в. Сега, 20.01.2011, <<http://www.segabg.com/article.php?id=520050>>, последно посещение 04.08.2016

Борисов: Не желая да коментирам подслушванията, в. Сега, 10.05.2013, <<http://www.segabg.com/article.php?id=648038>>, последно посещение 03.08.2016

В нов разговор Янева разказва как Цацаров обещал да не я "опраска", Медиапул, 09.11.2015, <<http://www.mediapool.bg/v-nov-razgovor-yaneva-razkazva-kak-tsarsarov-obeshtal-da-nya-opraska-news241553.html>>, последно посещение 28.07.2016

ВСС отстрани Владимира Янева като шеф на СГС и съдия, в. Сега, 19.02.2015, <<http://www.segabg.com/article.php?id=739591>>, последно посещение 02.08.2016

Георгиева, А., Записът с Мишо Бирата не доказал корупция във властта, в. Сега, 25.01.2013, <<http://www.segabg.com/article.php?id=633793>>, последно посещение 04.08.2016

Горанова, Г., Независима експертиза потвърди, че записът "Мишо Бирата" е истински, в. Сега, 29.01.2011, <<http://www.segabg.com/article.php?id=522948>>, последно посещение 04.08.2016

Дачкова, Д., С. Димитров, Прокуратурата отвори широк фронт срещу незаконното подслушване, в. Сега, 20.02.2015, <<http://www.segabg.com/article.php?sid=2015022000040000101>>, последно посещение 28.07.2016

Дачкова, Д., Борисов изобщо не е разследван по скандала "Мишо Бирата", в. Сега, 22.08.2014, <<http://www.segabg.com/article.php?id=713696>>, последно посещение 04.08.2016

Димитров, С., Няма да се разследва търговия с влияние в скандала с подслушването, в. Сега, 13.11.2015, <<http://www.segabg.com/article.php?id=777974>>, последно посещение 02.08.2016

Димитров, С., Л. Илиев, Скандалът "Янева" отчая Борисов от съдебната система, в. Сега, 28.11.2015, <<http://www.segabg.com/article.php?sid=2015112800040000401>>, последно посещение 02.08.2016

Димитров, С., Борисов "разпита" прокурори за записите в Банкя, в. Сега, 08.05.2013, <<http://www.segabg.com/article.php?id=647752>>, последно посещение 03.08.2016

Димитров, С., Кокинов ще бъде "репресиран" с второ дисциплинарно дело, в. Сега, 14.05.2013, <<http://www.segabg.com/article.php?id=648677>>, последно посещение 03.08.2016

ЕК за разследването на "Яневагейт" и временното оттегляне на Цацаров, Медиапул, 26.11.2015, <<http://www.mediapool.bg/ek-za-razsledvaneto-na-yanevageit-i-vremennoto-otteglyane-na-tsatsarov-news242318.html>>, последно посещение 29.07.2016

Кокинов към Борисов за Цацаров: Не ми се подсмиввай, ти си го избира, Медиапул, 26.04.2013, <<http://www.mediapool.bg/kokinov-kam-borisov-za-tsatsarov-ne-mi-se-podsmihvai-ti-si-go-izbira-news205766.html>>, последно посещение 06.08.2016

Мая Манолова: В скандалните записи прозират поне 5 престъпления, в. Сега, 29.04.2013, <<http://www.segabg.com/article.php?sid=2013042900019985012>>, последно посещение 03.08.2016

Митов, Б., К. Николов, Премиерът атакува Владимира Янева за СРС разрешенията ѝ по "Червей", Медиапул, 12.02.2015, <<http://www.mediapool.bg/premierat-atakuva-vladimira-yaneva-za-srs-razresheniya-ta-y-po-chervei-news230495.html>>, последно посещение 28.06.2016

Митов, Б., Нов СРС-скандал качи и Борисов на "шейната", Медиапул, 26.04.2013, <<http://www.mediapool.bg/nov-srs-skandal-kachi-i-borisov-na-sheinata-news205736.html>>, последно посещение 02.08.2016

Митов, Б., Призован за разпит заради последния СРС-скандал, Борисов отиде в прокуратурата и „разговаря“ за незаконното подслушване, Медиапул, 07.05.2013, <<http://www.mediapool.bg/borisov-otide-v-prokuraturata-i-razgovarya-za-nezakonnото-podslushvane-news206024.html>>, последно посещение 02.08.2016

Николов, К., Шефката на градския съд е отстранена заради "Червей", Медиапул, 19.02.2015, <<http://www.mediapool.bg/shefkata-na-gradskiya-sad-e-otstranena-zaradi-chervei-news230769.html>>, последно посещение 28.06.2016

Николов, К., Владимира Янева подаде оставка като шеф на Софийския градски съд, Медиапул, 24.02.2015, <<http://www.mediapool.bg/vladimira-yaneva-podade-ostavka-kato-shef-na-sofiyskiya-gradski-sad-news230957.html>>, последно посещение 28.06.2016

Николов, К., Президентът отхвърли идеята на шефа на ВКС за независима комисия "Яневагейт", Медиапул, 26.11.2015, <<http://www.mediapool.bg/prezidentat-othvarli-ideyata-na-shefa-na-vks-za-nezavisima-komisiya-yanevageit-news242303.html>>, последно посещение 28.07.2016

Николов, К., Сотир Цацаров: Борисов, Кокинов и Найденов отричат да са правили записа в Банка, Медиапул, 09.05.2013, <<http://www.mediapool.bg/borisov-kokinov-i-naidenov-otrichat-da-sa-pravili-zapisa-v-bankya-news206102.html>>, последно посещение 02.08.2016

Николов, К., Борисов, Кокинов и Найденов не са извършили престъпление с разговора в Банка, Медиапул, 11.06.2013, <<http://www.mediapool.bg/borisov-kokinov-i-naidenov-ne-sa-izvarshili-prestaplenie-s-razgovora-v-bankya-news207457.html>>, последно посещение 02.08.2016

Николов, К., Премиерът освети влиянието си върху съдебната власт с есемес до Лозан Панов, Медиапул, 14.01.2016, <<http://www.mediapool.bg/premierat-osveti-vliyanieto-si-varhu-sadebnata-vlast-s-esemes-do-lozan-panov-news244204.html>>, последно посещение 07.02.2017

Нов запис на Владимира Янева: Бойко е натиснал страшно много главния прокурор, Медиапул, 04.11.2015, <<http://www.mediapool.bg/nov-zapis-na-vladimira-yaneva-boiko-e-natisnal-strashno-mnogo-glavniya-prokuror-news241406.html>>, последно посещение 28.07.2016

Новата СРС-афера взе главата на градския прокурор Кокинов, Медиапул, 26.04.2013, <<http://www.mediapool.bg/novata-srs-afera-vze-glavata-na-gradskiya-prokuror-kokinov-news205764.html>>, последно посещение: 02.08.2016

Ново СРС Борисов-Кокинов-Найденов?! , в. Сега, 26.04.2013, <<http://www.segabg.com/article.php?id=646727>>, последно посещение: 03.08.2016

Петров, И., Само Янева и Ченалова ще дадат обяснения пред ВСС, в. Сега, 17.11.2015, <<http://www.segabg.com/article.php?id=778661>>, последно посещение 02.08.2016

Петрова, Т., Л. Обретенов, Прокуратурата не е категорична дали записът с Борисов е монтиран, в. Сега, 20.01.2011, <<http://www.segabg.com/article.php?sid=2011012000040000102>>, последно посещение: 04.08.2016

Пореден запис: "Бойко" натиска заради "Цветан", Медиапул, 26.11.2015, <<http://www.mediapool.bg/poreden-zapis-boiko-natiska-zaradi-tsvetan-news242346.html>>, последно посещение 28.07.2016

Премиерът: „Поех ангажимент да не го закачам Мишо Бирата...”, Медиапул, 14.01.2011, <<http://www.mediapool.bg/premierat-poeh-angazhiment-da-ne-go-zakacham-misho-birata-news174786.html>>, последно посещение 02.08.2016

Проверяващият записите на Владимира Янева се оказа замесен в аферата, Медиапул, 12.11.2015, <<http://www.mediapool.bg/proveryavashiyat-zapisite-na-vladimira-yaneva-se-okaza-zamesen-v-aferrata-news241714.html>>, последно посещение 28.06.2016

Съдебната власт се впрегна в замитане на "Яневагейт", Медиапул, 12.11.2015, <<http://www.mediapool.bg/sadebnata-vlast-se-vpregna-v-zamitane-na-yanevageit-news241710.html>>, последно посещение 28.07.2016

Цацаров отрече премиерът да го е натискал за Янева, в. Сега, 12.11.2015, <<http://www.segabg.com/article.php?id=777738>>, последно посещение 02.08.2016

Шефът на ВАС опитвал да спасява Владимира Янева в разгара на "Червей", Медиапул, 03.11.2015, <<http://www.mediapool.bg/shefat-na-vas-opitval-da-spasyava-vladimira-yaneva-v-razgara-na-chervei-news241335.html>>, последно посещение 28.07.2016

Аналитични материали

Александров, А., Челният сблъсък на Борисов със закона, в. Сега, 22.05.2013, <http://www.segabg.com/article.php?sid=2013052200040001301>>, последно посещение 03.08.2016

Георгиева, С., Куп въпроси, свързани с престъпления, тегнат над Борисов, в. Сега, 09.05.2013, <<http://www.segabg.com/article.php?id=647890>>, последно посещение 03.08.2016

Дайнов, Е., Бандитският ГЕРБ си отива в пламъци, МАК, 08.03.2013, <<http://www.bgmak.eu/2013/05/%D0%B1%D1%8A%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F/%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0/%D0%B5%D0%B2%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D0%B8-%D0%B4%D0%B0%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D0%B2-%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D1%82%D1%81%D0%BA%D0%B8%D1%8F%D1%82-%D0%B3%D0%B5%D1%80%D0%B1-%D1%81%D0%B8-%D0%BE%D1%82%D0%B8/2180>>, последно посещение 13.01.2016

Димитров, С., Кой ще провери главния прокурор и премиера, в. Сега, 17.11.2015, <http://www.segabg.com/article.php?id=778623>, последно посещение 02.08.2016

Димитров, С., Съдебната власт козирува на Борисов, в. Сега, 15.01.2016, <<http://www.segabg.com/article.php?id=786785>>, последно посещение 03.08.2016

Димитров, С., Прокуратурата ослепа за скандалната "седянка" на Борисов, Кокинов и Найденов, в. Сега, 12.06.2013, <<http://www.segabg.com/article.php?id=652522>>, последно посещение 03.08.2016

Димов, К., Борисов пак пробва тактиката със записа "Мишо Бирата" – да отрича, в. Сега, 11.05.2013, <<http://www.segabg.com/article.php?id=648313>>, последно посещение 03.08.2016

Николов, К., „Опраскването" на Янева остави съдебната реформа без алтернатива, Медиапул, 11.11. 2015, <<http://www.mediapool.bg/opraskvaneto-na-yaneva-ostavi-sadebnata-reforma-bez-alternativa-news241653.html>>, последно посещение 28.06.2016

Терзиев, С., България подава уши за дърпане в Брюксел, в. Сега, 30.04.2013, <<http://www.segabg.com/article.php?id=647169>>, последно посещение 03.08.2016